

Giải pháp nâng cao chất lượng hoạt động thực tập sư phạm ở Trường Cao đẳng Sư phạm Quảng Trị

Lương Thị Tố Uyên*

*ThS. Trường Cao đẳng Sư phạm Quảng Trị

Received: 25/9/2023; Accepted: 29/9/2023; Published: 03/10/2023

Abstract: This study focuses on clearing the actual state and the efficiency of improving the quality of pedagogical internships in recent years at Quang Tri College of Education. From a practical point of view, this study mainly analyzes both strengths and weaknesses of students as a basis for proposing some solutions for enhancing the quality of pedagogical apprenticeships at here, such as: Investing appropriately in the teaching methods department, effectively organizing regular pedagogical training activities, developing and implement pedagogical practice plans according to a strict process. And from thence, it confirms the role of improving the quality of pedagogical practice in the teacher training process at a local college of education.

Keywords: Pedagogical internship, education quality, teaching methods, student

1. Đặt vấn đề

Thực hiện quyết định số 43/2007/QĐ-BGD-ĐT của Bộ trưởng Bộ Giáo dục & Đào tạo ngày 15 tháng 8 năm 2007 về việc Ban hành “ Qui chế đào tạo Đại học và Cao đẳng hệ chính quy theo hệ thống tín chỉ”, Trường CĐSP Quảng Trị xác định: Việc chuyển đổi từ đào tạo theo học chế niên chế sang đào tạo theo học chế tín chỉ sẽ được tiến hành dần từng bước với mục tiêu vừa tiếp cận được với phương thức đào tạo tiên tiến, đồng thời đảm bảo được chất lượng đào tạo. Trong những năm đầu trên lộ trình chuyển đổi, phương thức đào tạo theo tín chỉ ngày càng được làm rõ. Hoạt động dạy học được tổ chức theo các loại giờ tín chỉ khác nhau. Khi xây dựng đề cương chi tiết môn học, hội đồng chuyên môn chú trọng đến các hình thức học tập nhằm tăng cường tính chủ động, sáng tạo của sinh viên (SV). Đặc biệt, nhằm giúp SV vừa nắm vững kiến thức vừa thành thạo kỹ năng thực hành nghề, tạo điều kiện thuận lợi cho SV sau khi ra trường nhanh chóng đáp ứng yêu cầu công việc, hội đồng chuyên môn nhà trường đã yêu cầu giảng viên (GV) xây dựng đề cương môn học theo hướng giảm các giờ lý thuyết, tăng giờ rèn luyện kỹ năng thực hành nghề cho SV. Theo đó, thực tập sư phạm (TTSP) là một trong những khâu được nhà trường quan tâm, đầu tư đúng mức.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Hoạt động thực tập sư phạm của SV Trường CĐSP Quảng Trị

- *Những điểm mạnh cần phát huy
- Kiến thức chuyên môn vững vàng

Có thể thấy được điều này qua chất lượng soạn giáo án của SV cũng như qua các tiết dạy học trên lớp. Các tiết dạy của SV trong các kỳ thực tập rất ít trường hợp sai về kiến thức. SV chịu khó tìm tòi tài liệu để mở rộng, nâng cao kiến thức, tạo nội dung bài học có chiều sâu, gây được hứng thú học tập cho HS. Nhiều GV hướng dẫn ở trường phổ thông cũng đã nhận xét rằng có nhiều SV có kiến thức chuyên môn rất tốt, có một số em xuất sắc. Trong các kỳ TTSP, số SV đạt kết quả loại tốt và sau khi ra trường đa số các em là GV giỏi tại các trường phổ thông.

- SV có ý thức trong việc chuẩn bị bài giảng.

Trước khi bước vào kỳ thực tập, SV đã hiểu được rằng giáo án chính là kế hoạch bài giảng của GV, là toàn bộ kiến thức bài giảng cần triển khai, dung lượng kiến thức hợp lý cần trình bày trên bảng, hệ thống câu hỏi trong tiết học, các câu trả lời, câu hỏi luyện tập, tổng kết, lời dẫn vào bài, các kiến thức mở rộng, nâng cao, dự kiến các tình huống. SV đã tranh thủ sự góp ý của GV hướng dẫn để hoàn thành các bài soạn một cách tốt nhất. Các giáo án của SV, hầu hết đều được GV khen ngợi cách soạn công phu, nghiêm túc. Nhiều SV đã biết khai thác nguồn giáo án điện tử hiện có trên mạng internet, say mê ứng dụng CNTT trong giảng dạy, làm cho bài giảng sinh động hơn, kiến thức truyền đạt đến HS phong phú hơn. Các giáo án được trình bày đẹp, nội dung kiến thức được thể hiện khoa học, mạch lạc, đặc biệt, phần bài tập luyện tập và kiến thức mở rộng nâng cao được SV chú ý đầu tư và thực hiện rất có chất lượng. Đây là xuất phát điểm rất quan trọng cho sự nghiệp

dạy học của người GV trong tương lai.

Nhiều SV có tác phong chững chạc, tự tin khi lên lớp

Nhiều SV khá chững chạc ngay từ những tiết dạy đầu tiên. Các em đã làm chủ được thời gian để phân bố hợp lý các tiểu mục trong một tiết dạy; nhiều em đã tự tin để ứng xử tốt các tình huống bất ngờ xảy ra trong giờ giảng, cố gắng vượt qua những trở ngại ban đầu, tự tin hơn trong từng tiết dạy. Sự cố gắng này thể hiện ở ngôn ngữ diễn đạt, ở cách đi lại trên bục giảng cũng như trong lớp học, ở việc xử lý các tình huống dạy học và giáo dục trên lớp,... số tiết dạy khá, giỏi ngày càng tăng.

*Một vài điểm yếu cần khắc phục

- Khả năng diễn đạt

Khả năng diễn đạt là khả năng sử dụng ngôn ngữ. Đối với nghề dạy học, khả năng diễn đạt lưu loát, gãy gọn, dễ hiểu có tác động rất lớn đến nội dung truyền đạt. Đây là một trong những kỹ năng quan trọng đối với nghề dạy học. Thực tế, trong một số tiết dạy, SV có nhược điểm là nói nhanh, nói nhiều, tham kiến thức, chưa tạo được các điểm nhấn, chưa khắc sâu kiến thức, chưa tạo được phong cách sư phạm.

Qua trao đổi, có thể thấy lí do của những nhược điểm trên là SV chưa được tập giảng nhiều, ít tiếp xúc với HS phổ thông. Hơn nữa, do thiếu kinh nghiệm, tâm lí sợ hết giờ mà chưa hết bài cũng là một lí do khiến giáo sinh phải nói một cách "vội vàng", nhất là thời gian gần cuối tiết học. Những lí do này, hoàn toàn có thể khắc phục được qua việc đổi mới cách thức rèn luyện nghiệp vụ sư phạm ở trường sư phạm, qua thời gian thực hành đứng lớp, trực tiếp giảng dạy. Trong các giờ tập giảng, GV phụ trách bộ môn PP giảng dạy cần tăng cường luyện cho sinh viên sử dụng ngôn ngữ nói, rèn luyện khả năng diễn đạt bằng cách tăng cường phát biểu trước lớp, trao đổi nhóm; tăng cường viết bảng hoặc làm bài tập; thực hành viết các báo cáo chuyên đề, thảo luận trong các buổi xêmina...

- Khả năng bao quát lớp

Trong giờ dạy, SV chỉ quản lí được một số HS phía trên lớp và cũng chỉ quản lí được phần đầu của bài học. Hiện tượng HS nói chuyện, ngủ gật, không quan tâm đến bài giảng là điều thường thấy trong giờ dạy của SV thực tập. Và không chỉ người dự quan sát được, chính bản thân SV cũng thừa nhận điểm yếu nhất trong tiết lên lớp chính là khâu quản lí lớp. Nhiều SV lúng túng trong việc kết hợp giữa nói + ghi bảng + quan sát lớp.

- Khả năng xử lý các tình huống sư phạm

Xử lý các tình huống nảy sinh ngoài dự kiến trong các tiết dạy là một trong những lúng túng của SV thực tập. Thông thường, SV soạn giáo án rất công phu và chỉ cố gắng tập trung làm thế nào để thực hiện hết dung lượng kiến thức được thể hiện trong đó. SV thường rất ngại nếu gặp một trong các tình huống sau đây: có HS giỏi đặt những câu hỏi khó và yêu cầu SV thực tập giải quyết ngay; xử lí với học sinh cá biệt trong trong giờ dạy... Phần đông SV cho rằng yếu điểm của mình trong giờ dạy học là chưa tạo được hứng thú cho HS, chưa thu hút sự chú ý của HS, chưa xử lí được các câu trả lời của HS trên lớp. HS trả lời đúng, sai SV chưa linh hoạt khen, chê động viên kịp thời.

- Khả năng trình bày bảng

Có thể khẳng định ở tất cả các khoa vẫn còn rất nhiều SV trình bày bảng xấu, chưa khoa học. Chữ viết bảng chưa thẳng hàng, chưa biết chọn các kiến thức trọng tâm để ghi bảng mặc dầu trong giáo án đã chuẩn bị kỹ. Nhiều SV viết bảng xong rồi lại xóa khiến cho HS rất khó ghi vào vở.

2.2. Giải pháp nâng cao chất lượng thực tập sư phạm tại Trường CĐSP Quảng Trị

2.2.1. Đầu tư đúng mức cho bộ môn PP dạy học

Trong những năm qua, hội đồng chuyên môn nhà trường đã quan tâm, chỉ đạo các khoa chuyên môn cần chặt chẽ, khoa học khi phân công giảng dạy. Lựa chọn GV đảm nhiệm giảng dạy bộ môn PPDH là một vấn đề được các khoa và lãnh đạo nhà trường đặc biệt lưu tâm. Ở tất cả các khoa, GV phụ trách bộ môn PPDH cần phải là những người có kinh nghiệm giảng dạy lâu năm, có tâm huyết với nghề nghiệp, thực sự yêu thương và chăm lo cho SV...

Ngoài ra, GV phải thực sự là người bám sát thực tế phổ thông, thường xuyên liên hệ với trường phổ thông, nắm vững chương trình dạy và học của phổ thông, nắm vững các thay đổi về phương pháp, cập nhật thông tin về các nhiệm vụ cụ thể của người GV về dạy học, về hồ sơ sổ sách,... để xây dựng nội dung đào tạo ở trường sư phạm thiết thực hơn, hữu ích hơn. Trước khi cho SV xuống trường phổ thông để TTSP, bộ môn PPDH cần giúp SV tìm hiểu chương trình SGK; tập soạn giáo án, tập giảng, rút kinh nghiệm giờ dạy phần chương trình SGK trong khoảng thời gian TTSP; tập làm công tác chủ nhiệm...

2.2.2. Tổ chức có hiệu quả hoạt động rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên

Ngay từ năm thứ nhất, nhà trường đã chỉ đạo trực tiếp cho Tổ Tâm lý- Giáo dục học xây dựng kế hoạch, hướng dẫn SV tiếp xúc với giáo dục phổ thông. Mục

đích là để sinh viên làm quen với giáo dục phổ thông với tư cách người giáo viên. Những tuần đầu này, SV chỉ làm quen với nghề dạy học qua quan sát thực tế. SV sẽ từng bước hiểu về vị trí, vai trò của người GV trong công tác giảng dạy cũng như công tác chủ nhiệm. Từ những quan sát ban đầu, SV sẽ xác định cho mình những yêu cầu rèn luyện để trở thành một GV thực thụ.

Sang năm thứ hai, SV dự giờ để nắm được yêu cầu và cách thức tiến hành một bài dạy và chuẩn bị soạn bài để dạy thử một số tiết. SV tham gia làm công tác chủ nhiệm để nắm được các nội dung cần phải thực hiện và cách thức thực hiện các nội dung đó. Tham gia tìm hiểu tâm lý đối tượng HS, tham gia tìm các biện pháp để giáo dục HS nói chung và HS cá biệt nói riêng. Với các nội dung này, SV bước đầu đã rèn được một số phẩm chất, năng lực cần thiết của người SV: tự tin trước HS, ý thức được vị trí, vai trò của mình trong nhà trường, trong việc giúp đỡ, giáo dục HS. Bước đầu nắm được yêu cầu, nội dung và cách thức thực hiện các thao tác nghề nghiệp.

Đến năm thứ ba, năm cuối cùng, SV xuống trường phổ thông để “thực tập” lần cuối. Thời gian này, SV đã tích lũy cho mình bản lĩnh nghề nghiệp, các thao tác nghề nghiệp, các kĩ năng dạy học, giáo dục... từ các đợt xuống phổ thông trước đó. Vì vậy, chắc chắn kết quả lần xuống phổ thông này sẽ góp phần đào tạo những GV có trình độ chuyên môn vững vàng, có năng lực sư phạm, có bản lĩnh nghề nghiệp, yêu nghề... đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông.

2.2.3. Triển khai, thực hiện kế hoạch thực tập sư phạm theo một qui trình chặt chẽ

Ngoài hoạt động rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên được tổ chức trong các học kỳ, SV phải trải qua 2 kỳ thực tập sư phạm tập trung: thực tập sư phạm giữa khoá được tổ chức 3 tuần vào học kỳ IV; thực tập sư phạm cuối khoá được tổ chức 6 tuần vào học kỳ VI. Trước mỗi kỳ thực tập, phòng Đào tạo – Khảo thí đã làm việc trước với Sở Giáo dục- Đào tạo, các phòng giáo dục để thống nhất chọn các trường thực tập cho SV.

Ban chỉ đạo thực tập sư phạm tỉnh được thành lập do Giám đốc sở GD&ĐT là trưởng ban, Hiệu trưởng nhà trường làm phó ban, có sự tham gia của các trưởng phòng Giáo dục và các trưởng khoa chuyên môn của nhà trường.

Trong các Hội nghị triển khai công tác thực tập (thường được tổ chức trước kỳ thực tập), tất cả cùng nhau bàn bạc, thảo luận để cuối cùng đi đến thống

nhất một bộ hướng dẫn nội dung thực tập bao gồm nhiều phần phù hợp với đối tượng và tình hình thực tế ở trường sở tại.

Việc phân chia các nhóm thực tập do khoa phụ trách SV đảm nhiệm. Điều này rất có ý nghĩa trong việc cân đối cả về số lượng và chất lượng các nhóm, tránh tình trạng có nhóm nhiều SV khá giỏi nhưng có nhóm lại không có. Phòng Đào tạo chỉ ghép các nhóm (các ngành) lại với nhau để tạo thành các đoàn.

GV phụ trách đoàn thực tập được nhà trường lựa chọn từ các khoa, được giao nhiệm vụ cùng với ban chỉ đạo thực tập sư phạm lập kế hoạch, triển khai thực hiện kế hoạch; thường xuyên theo dõi, kiểm tra, đôn đốc SV và cùng với GV hướng dẫn ở phổ thông đánh giá kết quả thực tập của SV một cách khách quan, công bằng và trung thực. Nhìn chung, trong những năm qua, chất lượng thực tập của SV ở tất cả các mặt đã được nâng cao; kết quả xếp loại cuối đợt thực chất và mang tính động viên, khuyến khích hơn.

Hình thức động viên khen thưởng SV sau mỗi kỳ thực tập cũng được nhà trường chú ý. Cuối mỗi kỳ thực tập, các đoàn xét chọn những SV xuất sắc đề nghị lên nhà trường và các khoa để được tôn vinh trong buổi tổng kết.

3. Kết luận

Thực tập sư phạm là khâu rất quan trọng trong việc phát triển năng lực sư phạm cho SV, là giai đoạn kiểm tra, đánh giá quá trình đào tạo kiến thức chuyên môn và kỹ năng sư phạm, tạo môi trường để SV vận dụng lý thuyết vào thực hành, thể hiện năng lực bản thân; học hỏi, trao đổi, rút kinh nghiệm để vững bước vào nghề dạy học. Nâng cao chất lượng thực tập sư phạm là một việc làm quan trọng cần được quan tâm thường xuyên tại các cơ sở đào tạo GV. Trong những năm qua, Trường CĐSP Quảng Trị đã làm tốt công tác này. Chất lượng thực tập sư phạm ngày càng được nâng cao góp phần quan trọng trong việc đáp ứng yêu cầu đổi mới chương trình giáo dục phổ thông, đào tạo nguồn nhân lực đáp ứng nhu cầu của xã hội trong thời kỳ đổi mới.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2003), *Quy chế thực hành, thực tập sư phạm, ban hành kèm theo Quyết định số 36/2003/QĐ - BGDĐT ngày 01/8/2003*. Hà Nội
2. Trần Bá Hoàn (2007), *Đổi mới phương pháp dạy học, chương trình và sách giáo khoa*. NXB ĐHSP. Hà Nội
3. Phạm Trung Thanh, Nguyễn Thị Lý (2005), *Rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên*, NXB ĐHSP. Hà Nội